Uyku ve Yellenme

Sayın hocam, uyumanın abdesti bozduğuna dair rivayetleri kaynaklarıyla birlikte göremedim. Tam aksine uyumanın abdesti bozmadığına dair birçok rivayetler gördüm. Uyku halinde yellenme olabildiği için uyumanın abdesti bozacağına dair rivayet de olması gerekir. Bu rivayeti kaynağı ile birlikte verebilir misiniz? Ayrıca uyku rivayetinde olduğu gibi yellenmenin de abdesti bozmadığına dair rivayetler vardır. Sizin sitenizde ayrıntılı şekilde bir yazınız veya video`nuz var mı? Teşekkürler.

Cevap: Vaktiyle bu konudaki bir soruya verdiğim cevabı size gönderiyorum.

Gaz çıkarmak abdesti bozar mı?

Soru: Sayın Ateş, Vatan gazetesindeki yazılarınızı okuyorum. Bugünkü yazınızda abdesti bozan şeyler arasında gaz çıkarmak yok. Kur’ân'da yalnızca tuvalete çıkmak abdesti bozar diyorsunuz. Gaz çıkarmak abdesti bozar mı, bozmaz mı? Cevabınızı bekliyorum. Saygılar

Cevap: Ben ayrıntıya girmeden Kur'ân'ın anlatımına göre nelerin abdesti bozacağını yazdım. Abdesti emreden âyetin devamında: *"Hasta, yahut yolcu iseniz, yahut biriniz tuvaletten gelmişse, ya da kadınlara dokunmuş da su bulamamışsanız temiz toprağa teyemmüm edin; ondan yüzlerinize ve ellerinize sürün. Allah size güçlük çıkarmak istemiyor, fakat sizi temizlemek ve size olan ni'metini tamamlamak istiyor ki, şükredesiniz." (Maide: 6),*

"Ey inananlar, sarhoşken namaza yaklaşmayın ki ne dediğinizi bilesiniz. Yoldan geçici olmanız dışında, cünüp iken de yıkanıncaya kadar (namaza yaklaşmayın). Eğer hasta, yahut yolculukta iseniz, yahut biriniz tuvaletten gelmişse, yahut da kadınlara dokunmuşsanız (bu durumlarda) su bulamadığınız takdirde temiz toprağa teyemmüm edin: (Toprağı)yüzlerinize ve ellerinize sürün.

Şüphesiz Allâh, çok affeden, çok bağışlayandır." (Nisâ: 43)

Bu âyetlerde tuvaletten gelenin, su bulamadığı takdirde teyemmüm edip namazını kılması emredilmektedir. Demek ki abdesti bozan şey küçük veya büyük tuvalettir. Burada gaz çıkarmaktan söz edilmiyor. Hz. Peygamber'in de abdestli iken uyuduktan sonra uyanınca abdest almayıp namaz kıldığı hakkında hadisler vardır. Bundan gazın abdesti bozacağı anlamı çıkmaz. Çünkü gaz bağırsaktaki havanın çıkmasıdır. Ağızdan çıkanına geğirti, alttan çıkanına da hafif tabiriyle gaz diyoruz. Ağızdan çıkan nasıl abdesti bozmuyorsa ötekinin de –eğer pislikle bulaşık değilse bozmaması gerekir. Ama ilmihal ve fıkıh kitaplarına göre (rîh) yani yellenmek abdesti bozar.

Hadisler ne diyor?
Bir iki kişinin anlatımına dayanan kimi hadislere göre de rîh (yellenmek) abdesti bozar. Bu rivâyetler de çoğunlukla Ebu Hüreyre'ye dayanır: Ebu Hüreyre'nin rivayetine göre Peygamber (s.a.v.): "Hades yapan kişi, yeniden abdest almadıkça namazı kabul edilmez." Buyurmuş. Hades'in ne olduğu sorulan Ebu Hüreyre: "Fusâ, ya da durât (sessiz veya sesli yellenmek)tir." demiş

Bu rivayetten, alttan gaz çıkmasının abdesti bozacağı anlaşılır. Fakat aşağıdaki rivayetler bunun kesin bir hüküm olmadığını gösterir:
Allah Elçisi'nin mevlâsı (âzâtlı kölesi) Ebu Râfi'in karısı Selmâ gelip kocasını şikâyet etmiş, kendisini dövdüğünü söylemiş. Allah Elçisi, Ebu Râfi'e: "Ne oldu, aranızda ne var?" demiş. Ebu Râfi':

– Ey Allah'ın Resulü, Selmâ beni rahatsız ediyor, demiş

– Allah Elçisi, Selmâ'ya sormuş:

– Ne yaptın da onu rahatsız ettin? Demiş.

– Selmâ'nın yanıtı:

– Ey Allah'ın Elçisi, ben onu rahatsız etmedim. Namaz kılarken yellenince dedim ki: "Allah'ın Elçisi, yellenenlerin abdest almalarını, Müslümanlara emretti" Böyle dediğim için kalkıp beni dövdü.

Allah Elçisi gülmeğe başlamış ve:
– Ebu Râfi', Selmâ sana kötü bir şey söylememiş ki! Demiş."

Bu rivâyette Selmâ'nın söylediğinin kötü değil, iyi bir şey olduğu belirtilmekle beraber ifadeden, mutlaka gaz çıkarınca abdest alma gereği anlaşılmaz. Ancak gaz çıkarınca abdest almanın daha iyi olacağı, fakat bunun mutlaka gerekli olmadığı anlaşılır.

Bunun yanında hem Hz. Peygamber'in, hem de bazı sahâbîlerinin, horlayacak ölçüde uyuduktan sonra abdest almadan namaz kıldıkları hakkındaki rivayetler de, kuru yellenmenin, abdesti bozmayacağını kanıtlar. Zira horlayacak kadar uyuyan kişi, gaz da çıkarabilir, fakat bunun farkında olmaz. Nitekim farkında olsa, horlamaz da. Hiç kimse bile bile horlamaz. Şimdi bu rivayetlere bakalım:

Abdullah ibn Abbâs diyor ki: "Bir gece, Allah'ın Elçisi, yatsı namazını geciktirdi. (Bekleyen) Cemaat uyudu. Sonra uyandılar, ardından yine uyudular. Yine uyandılar. Hattâb oğlu Ömer geldi: "Namaz kılalım ey Allah'ın Elçisi!" dedi. Allah'ın Elçisi gelip onlara namaz kıldırdı.” Olayı anlatan, uyuyanların yeniden abdest aldıklarından söz etmemiştir.

Aynı olayı, Hz. Peygamber'e on yıl hizmet etmiş bulunan Enes ibn Mâlik de şöyle anlatmış: "Bir gece yatsı namazı geciktirildi. Sebebi de şu idi: Bir adam: 'Ey Allah'ın Elçisi, sana bir şey

danışacağım' deyip bir kenara çekilerek Allah Elcisine gizli bir şeyler anlattı. Kendi aralarında konuştular. Bekleyen cemaatten kimileri kestirmeğe başladı. Sonra bunlar kalkıp namaz kıldılar." Olayı anlatan Enes de uyuyanların, yeniden abdest aldıklarını söylememiştir.

Diğer rivayete göre Enes ibn Mâlik, "Allah Elçisi'nin ashabı uyurlar ve yeniden abdest almadan namaz kılarlardı" demiştir. Hz. Alî de şöyle demiş: "Ben uykucu bir adamdım. Akşamı kılar, yatsıyı kılmadan uyurdum. Allah Elçisi'ne '(uyuduktan sonra abdest almadan yatsıyı kılabilir miyim?' diye sordum, bu hususta bana müsaade etti."

Hz. Ayşe'nin ve Abdullah ibn Abbâs'ın rivâyetlerine göre de: "Peygamber (s.a.v.), horlayıncaya kadar uyumuş. Uyandığında abdest almadan namaz kılmıştır." Çocuk olan İbn Abbas da bir gece Allah Elçisi'nin evinde uyuduğunu ve Allah Elçisi, geceleyin namaza uyandığında kendisinin de kalkıp onun yanında namaza durduğunu, namazın ardından Allah Elçisi'nin, uzanıp uyuduğunu, hattâ horladığını, müezzini gelip namaza çağırınca abdest almadan namaza gittiğini söylemiştir.

Daha sonra yorumcular, Hz. Peygamber'in, uyuduktan sonra abdest almadan namaz kılmasını "Çünkü o korunmuştur", yahut "Onun gözleri uyur, fakat kalbi uyumazdı" şeklinde yorumlamışlardır (Bu rivayetler için bkz.: Ahmed Abdurrahman el-Bennâ, el-Fethu'r-Rabbânî: c. 2, s. 74-81; İbn Kudâme, el-Muğnî, c. 1, s. 173). Ama bu yorum tutarlı değildir. Çünkü zaten hiç kimsenin kalbi uyumaz. Kalbin uyuması, hayatın bitmesi demektir.

Fakat rivayette açıkça belirtildiği üzere Peygamber uyuyunca horladığına göre, demek ki tam uyku ve gevşeme haline girmiştir. Bu durumda gaz kaçırmak da mümkündür. Bu, gayet doğal fizyolojik bir olaydır. Hiç kimse için bir kusur sayılmaz. Zaten Peygamber normal bilincinde olsaydı, herhalde horlamazdı. Hiç kimse, uyku ile kendinden geçmedikçe, bile bile horlamaz.

Kaldı ki yalnız o değil, bazı sahâbîleri de uyuyup horladıkları halde abdest almadan namaz kıldıklarına göre, demek ki sadece kuru gaz kaçırmak abdesti bozmaz. Ama gazla beraber bir şeyler de çıkarsa, yani gaz ıslak olursa o zaman tuvalet gibi olacağından abdest bozulur. İslâm'da zorluk olmadığını, abdestten amacın da temizlik olduğunu belirtmek için bu ayrıntıya

girdim.

Çünkü genel bir tarzda gaz kaçırmanın abdesti bozacağı hükmü, Kur'ân'dan değil, insan düşüncesinin karıştığı kişi haberlerinden alınmış, İslâm'ı zorlaştıran, insan sağlığına da zararlı bir hükümdür. Gazı içerde tutmak, sağlığa zararlıdır, insanı da rahatsız eder. Tabii bir de işin âdâbı var. Gaz abdesti bozmaz, diye bazı Amerikalıların yaptığı gibi zart zurt etrafa salmak, başkalarına saygısızlıktır. Hele cemaat içinde böyle bir şey yapmak, insanı gülünç duruma düşürür.